

1.

Nejstarší žijící suchozemské zvíře na světě je želvák obrovský jménem Jonatán, je mu 187 let. Seznamte se

Když se Jonatán narodil, svět ještě neznal telefon, fotografii ani žárovku. U nás byl toho roku zahájen provoz koněspřežky a v jižní Anglii nalezen jeden z prvních dinosaurů druhu Hylaeosaurus. První želvy se na Zemi objevily společně s prehistorickými ještěry. Ty ale Jonatán nepamatuje.

Narodil se na Seychelách v Indickém oceánu v roce 1882. Jako padesátiletý jinoch byl přemístěn na tropický ostrov Svatá Helena v Jižním Atlantiku. Jeho novým domovem se stalo oficiální sídlo tehdejšího guvernéra ostrova. Svatá Helena je známá především jako místo, kam byl vyhoštěn Napoleon. S tím se ale nejstarší želvák na světě nikdy nepotkal. Slavný vojevůdce zemřel více než šedesát let před Jonatánovým příchodem na ostrov.

Želvy obrovské se většinou dožívají maximálně 150 let. Přestože Jonatán už značně „přesluhuje“, je v poměrně dobrém zdravotním stavu. Sice je kvůli šedému zákalu prakticky slepý a nejspíš ztratil i poslední zbytky čichu, ale zachoval si vynikající sluch, neutuchající libido i zdravou chuť k jídlu. Mezi jeho oblíbené svačinky patří salátová srdíčka, okurky, jablka a banány.

A jak vypadá jeho den? Užívá si slunce, ale ve velmi horkých dnech se schovává do stínu. Rád se opaluje. Vytáhne dlouhý krk i nohy z krunýře, aby absorbovaly teplo. Díky téhle zvláštní poloze si už několik lidí myslelo, že je po smrti, a panickými telefonáty burcovali jeho ošetřovatele. V chladných zimních dnech se zavrtá do hromady posečené trávy a salátových listů a nevyleze odsud celý den.

Během Jonatánova života proběhly dvě světové války, ruská revoluce, na britském trůnu se vystříдалo sedm králů a královen a v Bílém domě 39 amerických prezidentů. Přesto není nejstarší želvou, která kdy žila. Tento titul je prozatím v držení želvy jménem Tu'i Malila. Ta se dožila 188 let. Patřila královské rodině ze souostroví Tonga v Oceánii, kde se s ní potkal i britský objevitel James Cook.

<https://www.reflex.cz/clanek/zajimavosti/95380/nejstarsi-zijici-suchozemske-zvire-na-svete-je-zelvak-obrovsky-jmenem-jonatan-je-mu-187-let-seznamte-se.html>

2.

Mořské želvy jsou mezinárodně chráněné. Opravdu?

Soukromý ostrůvek Pulau Penyu nedaleko města Painan na západní Sumatře obejdete doslova za pár minut. Bílý písek, kokosové palmy, v průzračné vodě koráli a pářící se mořské želvy.

Vypadá to jako ráj, v noci se ale místní pláž mění v jatka bez krve. Během nejvyššího přílivu vylézají na pláž želvy klást vejce. Majitelka ostrova čeká spolu s příbuznými opodál, než kareta vyhrabe hlubokou jámu a naklade do ní i sto vajec. Pro želvu je to neuvěřitelně vyčerpávající, z očí se jí kutálejí slzy.

Výnosný obchod s vejci

Přihlížející čekají, až samice zahrabe snůšku a odejde do moře. Okamžitě pak vejce vyhrabávají. Ptám se proč. „Na prodej,“ usmívá se žena. Jedno vejce o velikosti pingpongového míčku prý stojí 2 až 4 tisíce indonéských rupií, tedy 4 až 8 českých korun. Majitelka se chlubí, že jen z tohoto malého ostrova je jich v sezoně vyváženo až 6 000 týdně do restaurací v Číně a Singapuru. Tento byznys živí celou rodinu. „Ještě zhruba před osmi lety tu kladly vejčka čtyři druhy mořských želv. Dnes už připlouvá jen jeden druh, kareta obrovská,“ povídá dál žena. Zjevně si vůbec neuvědomuje, že by chování její rodiny mohlo mít s mizením želv cokoli společného.

Na světě žije sedm druhů mořských želv; čtyři druhy můžeme potkat i zde v Indonésii. Dva z těchto druhů (kožatka velká a kareta pravá) jsou kriticky ohrožené vyhynutím, zbývající dva (kareta zelenavá a kareta obrovská) jsou považovány za ohrožené. Na zmíněném ostrově původně kladly vejce všechny druhy želv vyskytující se v oblasti. Po několika letech neomezeného obchodu s želvími vejci už zbývá jediný druh. Jak bude situace vypadat za dalších pár let?

<https://www.prirodovedci.cz/biolog/clanky/morske-zelvy-jsou-mezinarodne-chranene-opravdu>

3.

Karety ze severu Austrálie mají problém: Oteplování jim bere samce

Mořské želvy karety obrovské obývají prakticky všechna teplá moře světa. Když vyrostou, mohou je ohrozit jenom velcí žraloci a lidé. A jak se bohužel ukazuje, také globální oteplování.

Karety, které se rozmnožují na severním konci Velkého bariérového útesu u pobřeží severní Austrálie, teď mají kvůli oteplování vážný problém. Náleží totiž ke druhům, u nichž se na určení pohlaví podílí teplota prostředí.

Když je teplota písku, v němž se vyvíjejí vejce karet, rovna 29 °C, poměr pohlaví vylíhlých želv je 1:1. Na jednoho nového samce připadá jedna nová samička. Když je chladněji, rodí více samců, a když naopak tepleji, rodí se samice. Na severu Austrálie je teď vzhledem k oteplování 99 procent karet samičího pohlaví. Samci tam prakticky vymizeli a populaci karet tam teď hrozí lokální vyhynutí.

<https://www.stoplusjednicka.cz/karety-ze-severu-australie-maji-problem-oteplovani-jim-bere-samce>

4.

Želva obrovská

Želva obrovská a na Galapágách žijící želva sloní jsou největší žijícími želvami na světě. Krunýř samců želvy obrovské může dorůstat délky 120 cm a želvy mohou dosahovat váhy okolo 250 kg. Samice jsou menší, na délku měří 90 cm a váží 150 kg. Samci mají oproti samicím delší ocas a vypouklou spodní část krunýře (aby se snadněji udrželi na hřbetě samice při páření).

Tento druh se v různých poddruzích vyskytuje hlavně na Aldabře a Seychelských ostrovech. Na Aldabře je největší populace těchto želv na světě, čítá 100 000 jedinců. Další izolované populace jsou na Zanzibaru, Mauriciu a Rodriguesu. Želvy obývají různá prostředí, nejčastěji travinaté pláně, nízké křoviny, mangrovky a pobřežní duny. Nejaktivnější jsou ráno, kdy se vydávají za potravou.

Mají dva základní tvary krunýře. Jedinci žijící v prostředí, kde se potrava vyskytuje hlavně na zemi, mají krunýř v přední části málo vyklenutý, zatímco jedinci hledající potravu výše nad zemí mají krunýř vepředu hodně vyklenutý, aby jim nebránil zvedat hlavu.

Mají odlehčený krunýř a díky tomu ve vodě samovolně plavou. To jim zřejmě v minulosti umožnilo osídlit ostrovy v Indickém oceánu. K tomu přispělo i to, že vydrží až tři týdny bez potravy, jsou dlouhověké a samice si mohou uchovat sperma samců po dlouhou dobu.

V 18. a 19. století jejich počty prudce klesaly v důsledku snadného lovu, sběru vajec, zavlacením potkanů, koček a koz. Od 17. do 19. století byly vyhledávány námořníky, kteří je nakládali ve velkých počtech na loď jako zdroj čerstvého masa. Dnes už mají za sebou dlouhou historii ochrany. Na Mauriciu se nachází stanice, kde probíhá cílený chovný program na záchranu těchto želv.

<https://www.mundo.cz/zelva-obrovska>